PROTECȚIA DREPTULUI DE AUTOR ÎN MEDIUL ONLINE

Nicoleta ȘALARI,
Facultatea de Drept

CZU: 347.78:004 *salarinikoleta@gmail.com*

Tendințele accelerate de dezvoltare a societății umane și dispariția acesteia în mediul online, a făcut ca cea mai abordată temă de discuție să devină Internetul, îndeosebi aspectele acestuia care sunt depozitate mult mai adânc, decât ceea ce văd utilizatorii în dimensiunea de suprafață a mediului virtual.

La joncțiunea dintre revoluția tehnologică, revoluția culturală, politică și economică și-a făcut apariția și dreptul de autor, dezvoltarea căruia depinde într-o mare măsură de evoluția societății și de tendințele pe care le generează noile tehnologii. Cercetările au demonstrat o serie de consecințe nefaste generate de rețelele secrete și site-urile inaccesibile, utilizate pentru acțiuni ilegale, care afectează, inclusiv și proprietatea intelectuală.

În prezentul articol, vom pune accent pe pericolele cu care se confruntă titularii proprietății intelectuale în mediul digital, pe mijloacele civile de apărare a dreptului de autor, pe impactul tehnologiilor informaționale asupra autorilor și actele adoptate pentru a asigura protecția acestora.

Pentru început, când se abordează dreptul de autor, se are în vedere o totalitate de prerogative de care dispun autorii care derivă de la operele create de aceștia: literare, științifice și artistice. Literatura juridică mai operează și cu ideea că ”...dreptul de autor reprezintă o formă de adaptare a legii, un răspuns la noile tehnologii care urmăresc reproducerea și distribuirea expresiei umane sau, mai precis, la tendințele sociale, culturale și economice pe care le declanșează aceste tehnologii”. [1. p.18]

Totuși, dificultățile pe care dreptul de autor le întâmpină în mediul online și noile aspirații de dezvoltare a rețelelor informaționale au generat o implicare activă a organelor competente în domeniul dat, din diverse state, care se manifestă prin emiterea tratatelor, legilor și directivelor, precum și prin consolidarea și perfecționarea platformelor web care să ducă evidența utilizatorilor neautorizați și de rea-credință.

Respectiv, în acest sens, au fost adoptate: Tratatul OMPI privind dreptul de autor, intrat în vigoare la data de 6 februarie 2002 [2], Tratatul OMPI privind interpretările, execuțiile și fonogramele, în vigoare din 20 mai 2002 [3], Convenția de la Berna pentru protecția Operelor Literare și Artistice" care datează din 1886 [4], Directiva privind drepturile de autor în mediul digital din 20 martie 2019 [5], Convenția Mondială cu privire la drepturile de autor [6].

Nu a rămas indiferentă la acest subiect, nici legislația națională, deoarece în Republica Moldova protecția dreptului de autor și cadrul juridic al acestuia este asigurat de Legea 139/2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe, care în art. 5 alin. (3) consacră că „ Dreptul de autor se constituie din drepturi patrimoniale şi drepturi morale (personale nepatrimoniale)''. Interpretând acest alineat, se evidențiază ideea că dreptul de autor are un conținut multilateral, deoarece drepturile patrimoniale pe care le are autorul asupra operei sunt: dreptul de distribuire, dreptul de împrumut al operei, dreptul de interpretare și demonstrare publică, precum și dreptul de a importa creația. Ceea ce privește drepturile morale, ele constau din dreptul de a decide dacă opera va fi sau nu divulgată, dreptul de a respecta integritatea operei și de a o proteja de schimonosiri, dreptul de a decide care nume va figura la valorificarea creației și dreptul de a fi recunoscut în calitate de autor al operei. Deci, din articolul dat, se desprinde faptul că, drepturile de autor sunt o categorie de drepturi subiective care pot fi apărate prin aceleași metode ca și alte drepturi civile subiective. Respectiv, în conformitate cu art.15 (1) din Codul civil al Republicii Moldova *„ Apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară".* Persoanele specificate în art. 55 (2) din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe, pot solicita instanței de judecată,conform art. 63 al aceleiași legi „ *... recunoaşterea drepturilor lor, constatarea încălcării acestora ... precum şi repararea prejudiciului prin stabilirea unor despăgubiri. "* în cazul, în care orice exemplar al obiectelor dreptului de autor a fost plagiat, reprodus, importat, închiriat, distribuit, împrumutat și depozitat în scopuri comerciale, cu încălcarea acestui drept.

La subiectul supus cercetării nu poate fi lăsată în umbră practica Curții Europene a Drepturilor Omului, care deși este redusă, are o semnificație deosebit de importantă. Un caz practic identificat este Neij și Sunde Kolmisoppi împotriva Suediei, cererea nr. 40397/12, 9 februarie 2013. [9]

La final, vreau să menționez că, problema nesiguranței operelor pe In-

ternet este una de nivel global, respectiv, pentru a duce o luptă sănătoasă împotriva infracțiunilor cibernetice este necesară unificarea eforturilor organelor competente din toate țările lumii. Pe lângă aceasta, o pondere destul de mare o va avea și implicarea nemijlocită a persoanelor care se confruntă cu astfel de ilegalități, deoarece conștientizarea lor de a atrage la răspundere făptuitorii ar reduce într-o anumită măsură numărul ,,vânătorilor'' de muncă străină.

O recomandare pe care aș putea să o aduc la acest subiect este educarea utilizatorilor de Internet și promovarea necesității de a folosi sursele web cu bună-credință.

Totuși, este necesar de menționat și faptul că, în Republica Moldova nu există un act normativ special cu privire la protecția drepturilor de autor în resursa deschisă tuturor – Internetul, deci, Republica Moldova, confruntându-se cu această problemă, ar trebui să mai perfecționeze cadrul legislativ în domeniul dat, precum și să îmbunătățească mijloacele tehnice.

- *Acte normative și Site-uri:*

1. DRĂGULEANU A. *Protecția drepturilor de autor pe internet. Tendințe actuale,* p.18-22. Disponibil: *https://www.bizlaw.md/2017/12/15/protectia-drepturilor-de-autor-pe-internet-tendinte-actuale*
2. *Tratatul Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale privind dreptul de autor, în vigoare din 6 februarie 2002*. Disponibil: https://www.agepi.gov.md/sites/default/files/law/national/wipo_copyright.pdf
3. *Tratatul Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale privind interpretările, execuțiile și fonogramele, în vigoare din 20 mai 2002.* Disponibil: https://wipolex.wipo.int/en/text/295479
4. *Convenția de la Berna pentru protecția Operelor Literare și Artistice* care datează din 1886. Disponibil: https://www.agepi.gov.md/sites/default/files/law/national/berne.pdf
5. *IÎntrebări și răspunsuri referitoare la Directiva privind drepturile de autor în mediul digital din 20 martie 2019*. Disponibil: https://www.europarl.europa.eu/news/ro/press-room/20190111IPR23225/intrebari-si-raspunsuri-directiva-privind-drepturile-de-autor-in-mediul-digital

6. *Convenția Mondială cu privire la drepturile de autor.* Disponibil: *https://www.agepi.gov.md/sites/default/files/law/national/copyright_convention.pdf*
7. LEGE Nr. 139 din 02-07-2010 privind dreptul de autor şi drepturile conexe, Publicat : 01-10-2010 în Monitorul Oficial Nr. 191-193 art. 630; [art. 5, art. 55, art. 63]
8. Codul Civil al Republicii Moldova, Publicat : 22-06-2002 în Monitorul Oficial Nr. 82-86 art. 661, [art. 15]
9. *European Court of Human Rights.* Disponibil: HUDOC - European Court of Human Rights (coe.int)

Recomandat
Natalia MARKOVA,
magistru în drept, asistent universitar.